

မိန်းကလေး
ဆိုတာ
ဘာလဲ
What is a girl?

ယောက်ျားလေး
ဆိုတာ
ဘာလဲ
What is a boy?

ਜਗੋਰੀ
JAGORI

Reprinted by

act:onaid

Supported by

Kamla Bhasin

မိန့်ကလေး
 ဆိုတာ
 ဘာလဲ

What is a girl ?

ယောက်ျားလေး
 ဆိုတာ
 ဘာလဲ

What is a boy ?

ကမလာဘစင်

Kamla Bhasin

သရုပ်ဖော်ပန်းချီ - ဘင်ဒီယာသဗါ

Illustrations • Bindia Thapar

Action Aid Myanmar
No . (1) ,Win Ga Bar Road,
Shew Gone Daing,
Bahan Township, Yangon.
Myanmar.
Tel +95 .546671 ,+95 9 8603142
www.actionaid.org

အက်ရှင်အေဒ်.မြန်မာ
အမှတ် (၁)၊ ဝင်္ဂါဘာလမ်း
ရွှေဂုံတိုင်၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။
မြန်မာ။
ဖုန်း: +၉၅၁ ၅၄၆၆၇၁ +၉၅ ၉ ၈၆၀၃၁၄၂

ဤစာအုပ်မူရင်းကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ နယူးဒေလီမြို့ရှိ Jagori Women's Resource and Trainin Center မှ ဟိန္ဒူ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား နှစ်မျိုးဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။

This book was originally published in Hindi and English by Jagori Women's Resource and Training Center , New Delhi , India.

ဤစာအုပ်ကို ActionAid Myanmar မှ မြန်မာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားနှစ်မျိုးဖြင့် ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။

This book is reprinted in Myanmar and English by Action Aid Myanmar in 2012.

အဖွင့် စကား

အိန္ဒိယနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီး နှစ်ပေါင်း(၅၀) ကျော်ကြာပြီးသည့် တိုင်အောင် အိန္ဒိယအမျိုးသမီးတွေနဲ့ မိန်းကလေးငယ်တွေဟာ ဒုတိယ လူတန်းစားတစ်ရပ်အနေနဲ့ သတ်မှတ်ခြင်းကိုခံနေရတုန်းပါပဲ။ သမီးမိန်းလေး မွေးဖွားလာခြင်းအတွက် မွေးနေ့မင်္ဂလာ ဆင်ယင်ကျင်းပပေးခြင်း မရှိကြ ဘူး။ လုံလောက်တဲ့ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၊ ဂရုစိုက်မှု၊ အာဟာရဓာတ်နဲ့ ကျန်းမာ ရေး စောင့်ရှောက်မှုတွေကိုမရခဲ့ကြဘူး။ “ဆီဦးထောပတ်က သားအတွက်”၊ “ထောပတ်ထုတ်ပြီးသား နို့ရည်ကသမီးအတွက်”ဆိုတဲ့ ဆိုရှီးစကားလည်း အခုထိကိုမှန်ကန်နေဆဲပါပဲ။ တစ်ချို့မိသားစုတွေမှာ သမီးမိန်းကလေး ဆိုရင် မမွေးခင်ကတည်းက ကိုသတ်ဖြတ်လိုက်တဲ့ အထိကိုရှိနေခဲ့တယ်။

ဒီလိုမျိုး မိသားစုအတွင်းမှာရှိတဲ့ အရှက်မရှိတဲ့ ခွဲခြားနှိမ်ချဆက်ဆံမှု တွေနဲ့ တရားမျှတမှုမရှိခြင်းတွေက ကျွန်မကို အံ့အားသင့်စေပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒါဟာ မိန်းကလေးတွေကိုချည်းပဲမဟုတ်ဘဲ မိသားစု တစ်ခုလုံးနဲ့ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း တစ်ခုလုံးကို အန္တရာယ်ရှိစေလို့ပါပဲ။ လယ်သမားတစ်ယောက်ဟာ သူ့ရဲ့ကောက်ပဲသီးနှံတွေထဲက တစ်ဝက် လောက်ပဲ သန်စွမ်းဖြစ်ထွန်းတယ်ဆိုရင် သူပျော်နိုင်ပါ့မလား။ ဒီလိုဆို တော့ လူသားတွေရဲ့တစ်ဝက်လောက်က မကျန်းမာ၊ မပျော်ရွှင်၊ ပညာ မတတ်ကြဘူးဆိုရင် မိသားစုတွေနဲ့ ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အမြိုထဲကလူတွေ အားလုံးဘယ်လိုလုပ်ပျော်နိုင်ကြမလဲ။

ဒီလိုအရေးကိစ္စတွေကို စိန်ခေါ်ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ လိုအပ်တယ်ဆိုတာ ကို ကျွန်မတို့ အားလုံးယုံကြည်ကြပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်နိုင်ဖို့အတွက် တစ်ချို့ ကိစ္စရပ်တွေဟာ ဘာကြောင့်ဒီလိုမျိုးဖြစ်နေတာလဲဆိုတာကို နားလည် သဘောပေါက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အမျိုးသမီးနဲ့ အမျိုးသားတွေကြားထဲမှာရှိ နေတဲ့ကွဲပြားခြားနားမှုတွေနဲ့ မညီမျှမှုတွေကို သဘာဝတရားကြီးကဖန်တီးထား တာလို့ လူတစ်ချို့ကယုံကြည်ကြပါတယ်။ ဒါဟာအမှန်ပဲလား။ ဒါမှမဟုတ် ဒီကွဲပြားခြားနားမှုတွေနဲ့ မညီမျှမှုတွေကို လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကြီးကဖန်တီး ထားတာလား။ ယောက်ျားလေးတွေနဲ့ မိန်းကလေးရဲ့ အရည်အသွေးတွေ၊

အပြုအမူပုံစံတွေ၊ ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်းတွေ၊ မကြိုက်မနှစ်သက်ခြင်းတွေ၊ စွမ်းရည်တွေကို သဘာဝတရားက ဆုံးဖြတ်ဖန်တီးထားတာလား။ ဒါမှမဟုတ် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာရှိတဲ့ ကျွန်မတို့တွေကပဲ ဖန်တီးနေကြတာလား။

ဒီလိုမေးခွန်းတွေအပေါ်မှာ ဆွေးနွေးမှုတွေကို ဒီစာအုပ်ထဲမှာ အစပျိုးထားပါတယ်။ တစ်နေ့နေ့မှာကျွန်မတို့ရဲ့ သမီးကလေးတွေဟာခွဲခြားနှိမ့်ချဆက်ဆံခြင်းတွေ၊ တရားမျှတမှုမရှိတာတွေကိုတွေ့ကြုံရတော့မှာမဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက်၊ ကျွန်မတို့ရဲ့သားလေးတွေဟာလည်း ကြိုတင်ဆုံးဖြတ်ထားပြီးဖြစ်တဲ့ အခန်းကဏ္ဍတွေနဲ့အပြုအမူပုံစံတွေဆီကို တွန်းပို့ခြင်း မခံရတော့ဘူးဆိုတဲ့မျှော်လင့်ချက်၊ ကျွန်မတို့ရဲ့မိသားစုတွေ အကုန်လုံး တရားမျှတ ငြိမ်းချမ်းကြပြီးတော့ သား၊သမီးတွေ ရှင်သန်ကြီးပြင်းလာစေရေးအတွက် တန်းတူ အခွင့်အရေးတွေပေးကြမယ်ဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက်တွေထားရှိပါတယ်။ ဒီစာအုပ်လေးကို အားလုံးကနှစ်သက်ကြပြီးတော့ အသုံးဝင်လိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

ဒီစာအုပ်ကိုဖန်တီးတဲ့နေရာမှာ ကျွန်မသူငယ်ချင်း ရီတု(မိနွင်) က အပြည့်အဝ ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ဂျဟီ (ဂျိန်း) နဲ့ Jagori Group ကလည်း အများကြီးကူညီခဲ့ပါတယ်။ ဘဝမှာပျော်ရွှင်မှုနဲ့တရားမျှတမှုတွေကို (ဒီလိုခင်မင်ရင်းနှီးမှုနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတွေက) ယူဆောင်ပေးလာဖို့အတွက် ဒီစာအုပ်လေးက ရည်ရွယ်ပါတယ်။

Kamla bhasin

ဒီဇင်ဘာ ၁၉၉၈

Foreword

Even after 50 years of Independence girls and women in India are considered second class human beings. The birth of a daughter is often not celebrated, she is denied adequate love, care, nutrition, health care. The saying "Butter for boys, buttermilk for girls" is still a reality. Some families go to the extent of killing their daughters before they are born.

The existence of such blatant discrimination and injustice within the family surprises me because it harms not only girls but the entire family and the whole community. Can any farmer be happy if only half his/her crop is healthy? Then how can families and communities be happy if half of their members are unhealthy, unhappy, uneducated?

We believe it is necessary to challenge and change this state of affairs. In order to do that we have to understand why things are the way they are. Some people believe that it is Nature that has created the differences and inequalities that exist between men and women. Is this true? Or, are these differences and inequalities created by

society? Are the qualities, behaviour patterns, likes and dislikes, skills and paths of girls and boys determined by nature or by all of us who constitute society?

In this book we have tried to initiate discussions on such questions in the hope that one day our daughters will not face discrimination and injustice, our boys will not be pushed into predetermined roles and behaviour patterns and our families will be just and peaceful and they will provide equal opportunities for the growth of daughters and sons. We hope you will like this book and also find it useful.

My friend Ritu (Menon) was fully involved in the conception and creation of this book. Juhi (Jain) and the Jagori group helped in many ways. This book is dedicated to such friendships and co-operation for bringing justice and joy into our lives.

Kamla Bhasin
December 1998

မိန်းကလေးဆိုတာ ဘာလဲ။

ယောက်ျားလေးဆိုတာ ဘာလဲ။

ကလေးငယ်တစ်ဦး မွေးဖွားလာတဲ့အခါ မိန်းကလေး
ဒါမှမဟုတ် ယောက်ျားလေးဖြစ်ရပါမယ် ။

What is a girl?

What is a boy?

When a child is born, it is either a girl
or a boy.

မိန့်ကလေးဆိုတာ ဘာလဲ။

What is a girl ?

တစ်ချို့လူတွေပြောကြတာကတော့ မိန်းကလေးဆိုတာ
ဆံပင်ရှည်ရှည်ထားတဲ့ သူတွေပါတဲ့။

Some people say that a girl is one
who has long hair.

ဦးကူးဒီက ဆံပင်ရှည်ရှည်ရှိပေမဲ့ ယောက်ျားလေးဖြစ်ပါတယ်။

But Kuldip has long hair and he is a boy.

ကျောက်မျက်ရတနာတွေ ဝတ်ဆင်ထားတဲ့သူတွေဟာ
မိန်းကလေးတွေဖြစ်ပါတယ်လို့ တစ်ချို့လူတွေကပြောကြပါတယ်။

Some people say that those who wear
jewellery are girls.

မောင်မောင်ရဲက - ဆွဲကြိုးနဲ့ နားကပ်တွေ ဝတ်ထားပေမဲ့
လည်း သူက ယောက်ျားလေးဖြစ်ပါတယ်။

Meghraj wears a necklace and earrings
and he is a boy.

ယောက်ျားလေးဆိုတာ ဘာလဲ။

ယောက်ျားလေးဆိုတာ ဘောင်းဘီတို့ ဝတ်ပြီး သစ်ပင်တက်
တဲ့သူတွေဖြစ်တယ်လို့ တချို့လူတွေကပြောကြပါတယ်။

What is a boy?

Some people say that boys are those
who wear shorts and climb trees.

မစန္ဒီက ဘောင်းဘီတိုဝတ်ပြီးတော့ သစ်ပင်ကိုမြန်မြန်
တက်နိုင်ပေမဲ့ သူက မိန်းကလေးဖြစ်ပါတယ်။

Shanti wears shorts and can climb trees
very quickly, and she is a girl.

ကြံ့ခိုင်သန်စွမ်းပြီးတော့လေးလံတဲ့အရာတွေကိုသယ်ဆောင်
နိုင်တဲ့သူတွေဟာ ယောက်ျားတွေ ဖြစ်တယ်လို့ တချို့
လူတွေကပြောကြပါတယ်။

Some people say that boys are those
who are strong and can carry heavy
loads.

မစန်းအေးနှင့် မနန်းလှတို့ဆိုရင် ရေအိုးနှစ်လုံးနဲ့
လေးလံတဲ့ ထင်းတွေကိုလည်း သယ်နိုင်ပါတယ်။
ဒါပေမဲ့ သူတို့က မိန်းကလေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

Saeeda and Nafisa carry two pitchers of water and heavy loads of fuel wood, but they are girls.

တစ်ချို့လူတွေကလည်း အိမ်မှုကိစ္စ ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးသူ
တွေဟာ မိန်းကလေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။

Some people say that girls are those
who help in housework.

ဒါပေမဲ့ မောင်ဂျစ်တူးက အိမ်မှာထမင်းဟင်း ကူချက်ပြီးတော့
သန့်ရှင်းရေးလည်း ဝိုင်းကူလုပ်ပေးတယ်။
ဒါပေမဲ့ သူကယောက်ျားလေး ဖြစ်ပါတယ်။

But Joseph helps with cooking and cleaning
at home and he is a boy.

တစ်ချို့လူတွေပြောကြတာကလည်း လယ်ကွင်းယာခင်းထဲမှာ
အလုပ်လုပ်တဲ့သူတွေဟာ အမျိုးသားတွေ ဒါမှမဟုတ်
ယောက်ျားလေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။

Some people say that those who work
in the fields are men or boys.

မဘေဘီနဲ့ သူ့အမေဟာ ယာခင်းထဲမှာအလုပ်လုပ်ပေမဲ့လည်း
သူတို့ကအမျိုးသမီးတွေဖြစ်ပါတယ် ။

Baljit and her mother work in the fields and they are women.

ဈေးထဲမှာ အရောင်းအဝယ် လုပ်တဲ့သူတွေဟာယောက်ျားလေး
တွေဖြစ်တယ်လို့ တချို့ကလည်း ပြောကြပါတယ်။

Some people say that those who trade
in the market are men.

မမော်လီက ဈေးထဲမှာ ငါးရောင်းပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ သူ့ကမိန်းကလေးဖြစ်ပါတယ်။

Valli goes to the market to sell fish,
but she is a girl.

တစ်ချို့တွေက ပြောတာကလည်း နူးညံ့သိမ်မွေ့ပြီး
မိခင်စိတ်ရှိသူတွေဟာ မိန်းကလေးတွေဖြစ်ပါတယ်တဲ့။

Some people say those who are gentle
and motherly are girls.

မောင်ကိုလေးက နူးညံ့သိမ်မွေ့တယ် ။ မိခင်တစ်ယောက်ရဲ့
ချစ်ခြင်းမေတ္တာ အပြည့်အဝ ရှိပါတယ်။ သူ့ရဲ့ ညီမလေးကို
ပြုစုစောင့်ရှောက်တယ်။ သူကယောက်ျားလေးဖြစ်ပါတယ်။

Kabir is gentle, full of motherly love, and he looks after his younger sister, and he is a boy.

အလုပ်ကိစ္စရေးရာတွေကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်သူတွေဟာ အမျိုးသား
တွေဖြစ်ပါတယ်လို့ တချို့လူတွေကပြောကြပြန်တယ်။

Some people say that those who are
capable of managing affairs of the
outside world are men.

ဒါပေမဲ့ ဒေါ်အေးရုံက ခရိုင်တာဝန်ခံဖြစ်ပြီးတော့ ခရိုင်ဒေသ
တစ်ခုလုံးကို စီမံကွပ်ကဲပါတယ်။ သူ့ကအမျိုးသမီးဖြစ်ပါတယ်။

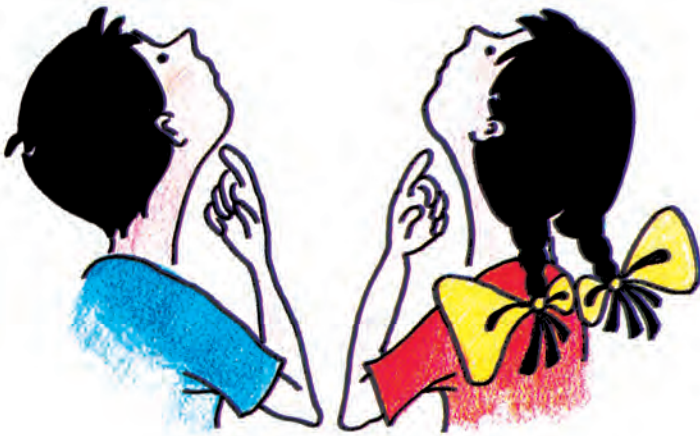

But Aruna is a District Collector, and manages the entire district, and she is a woman.

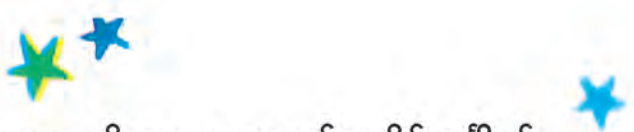
ဒီလိုဆိုရင် . . . . .

ယောက်ျားလေးဆိုတာဘာလဲ ။ မိန်းကလေးဆိုတာဘာလဲ။

ဒါကစဉ်းစားစရာပါပဲ။

Then what is a boy, and what is a girl?

ယောက်ျားလေးဆိုတာက ယောက်ျားလိင်အင်္ဂါနှင့်
ဓားစေ့ရှိတဲ့သူတွေဖြစ်ပါတယ်။

မိန်းကလေးဆိုတာ မိန်းမလိင်အင်္ဂါနှင့် အင်္ဂါစေ့ရှိသူတွေ
ဖြစ်ပါတယ်။

A boy is one who has a penis and
testicles.

A girl is one who has a vagina and a
clitoris.

ယောက်ျားလေးတိုင်းဟာ ယောက်ျားအမျိုးသားတွေအဖြစ်
ကြီးပြင်းအရွယ်ရောက်လာပါတယ်။ ယောက်ျားတိုင်းမှာ
ယောက်ျားလိင်အင်္ဂါ နှင့် ဝှေးစေ့ရှိပါတယ်။

မိန်းကလေးတိုင်းဟာ မိန်းမအမျိုးသမီးအဖြစ် ကြီးပြင်းအရွယ်
ရောက်လာပါတယ်။ အမျိုးသမီးတိုင်းမှာ မိန်းမအင်္ဂါ၊
သားအိမ်နှင့်ရင်သားတွေရှိပါတယ်။

အမျိုးသမီးခန္ဓာကိုယ်အတွင်းမှာ သန္ဓေသားကလေးက
ဖြစ်တည်လာပါတယ်။ အမျိုးသမီးက ကလေးမွေးဖွားပေး
ပါတယ်။ ကလေးကိုနို့တိုက်ပေးပါတယ်။

Every boy grows up to become a man.
Every man has a penis and testicles.

Every girl grows up to become a woman
Every woman has a vagina, a uterus and
breasts. A child forms in the body of
the woman, and she gives birth to
and breastfeeds the child.

ဇီဝဗေဒကွာခြားချက် နည်းနည်းလေးရှိတာကလွဲပြီး တော့ယောက်ျားလေးတွေနဲ့ မိန်းကလေးတွေဟာကွဲပြားခြားနားမှု မရှိကြပါဘူး။ တကယ်ဆိုရင်တော့ ယောက်ျားလေးနဲ့ မိန်းကလေးတွေရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်တည်ဆောက်မှုတွေမှာ တူညီမှုတွေက ကွဲပြားမှုတွေထက် ပိုများပါတယ်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအင်္ဂါနဲ့ မျိုးပွားအင်္ဂါတွေကသာ ကွဲပြားခြားနားတာပါ။ အခြားအင်္ဂါတွေကတော့ အတူတူပါပဲ။

Other than these few biological differences, girls and boys are not different. In fact, the bodies of girls and boys have more similarities than differences. Only the sexual and reproductive organs are different. All other organs are the same.

ဒီလိုဇီဝဗေဒ (သို့) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းထားတာကို 'လိင်' လို့ခေါ်ပါတယ်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုအရယောက်ျားလေးတွေက အမျိုးသားနဲ့ ဆိုင်တဲ့လိင်ကို ပိုင်ကြပြီမိန်းကလေးတွေက အမျိုးသမီးနဲ့ ဆိုင်တဲ့လိင်ကို ပိုင်ဆိုင်ရပါတယ်။

ဒီလိုဇီဝဗေဒ (သို့) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကွဲပြားမှုတွေဆိုရင်တော့ သဘာဝကဖန်တီးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုကွဲပြားမှုတွေဟာ မိသားစု၊ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ နိုင်ငံတွေတိုင်းမှာအတူတူပါပဲ ။

ဒါကြောင့် ဇီဝဗေဒအရဆိုရင်ယောက်ျားလေး၊ မိန်းကလေးတွေဟာကမ္ဘာ့ရဲ့ ဘယ်နေရာမှာမဆိုအတူတူပါပဲ ။

This biological or physical construction is called **sex**. Because of their physical construction, boys belong to the male sex, and girls to the female sex. These biological or physical differences are created by nature, and these differences are the same in every family, community or country. Thus, biologically, a boy is the same anywhere in the world, and a girl is the same anywhere in the world.

ယောက်ျားလေး၊ မိန်းကလေးတွေမှာရှိတဲ့ တခြားသော ကွဲပြားခြားနားမှုများဖြစ်တဲ့ အဝတ်အစားတွေ၊ အမူအကျင့်တွေ၊ ပညာရေးနဲ့ သူတို့တွေအပေါ် လူ့အသိုင်း အဝိုင်း ကထားရှိတဲ့သဘောထားအမြင် စတာတွေဟာ လူမှုရေးဆိုင်ရာနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအရ ကွဲပြားသွားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သဘာဝတရားကြောင့်ဖြစ်နေတဲ့ ကွဲပြားမှုတွေမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် လူမှုရေးနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ကွာခြားမှုများဟာ မိသားစု တစ်စုနှင့် တစ်စု၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့် တစ်ခုကြားမှာ တူညီခြင်း မရှိတာပါ ။

The other differences between boys and girls-like their clothes, behaviour, education, the attitude of society towards them- are all social or cultural differences, not natural differences. That is why these social or cultural differences are not the same in every family and every society.

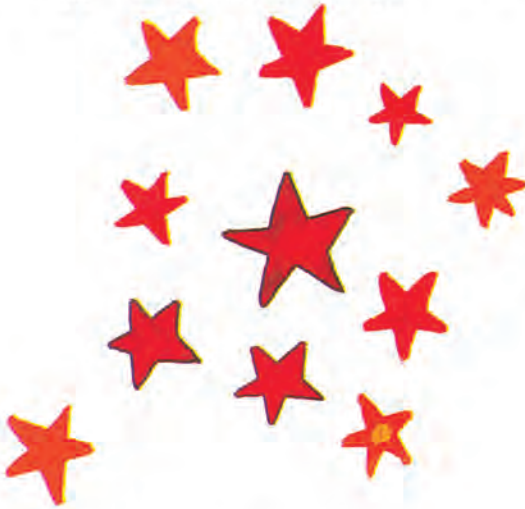
ရှေ့မှာပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပါပဲ မိန်းကလေးတစ်ချို့က ဆံပင် ရှည်ရှည်ထားနိုင်ပြီး တစ်ချို့မိန်းကလေးတွေက ဆံပင်အတို ထားကြပါတယ်။ တစ်ချို့မိသားစုတွေမှာ ယောက်ျားလေး တွေကအိမ်မှုကိစ္စဝိုင်းကူလုပ်ပေးကြတယ်။ တစ်ချို့တွေက တော့ မကူညီကြပါဘူး။ တချို့အမျိုးသမီးတွေက အိမ်နှင့် မိသားစုထဲမှာပဲ တာဝန်ယူ လုပ်ကိုင်ပေးကြတယ်။ တစ်ချို့ အမျိုးသမီးတွေကတော့ အပြင်ထွက်ပြီး အလုပ်လုပ်ပါ တယ်။

As we saw earlier, some girls can have long hair and some short, in some families boys help in the housework, in others they don't, some women work within the house and family, while others go out to work, etc.

အမျိုးသားနဲ့ အမျိုးသမီးတွေအပေါ်မှာ လူမှုရေးနဲ့ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအရ အဓိပ္ပာယ်ခွဲခြားဖွင့်ဆိုချက်တွေကို အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးလူမှုရေးဆိုင်ရာ(ဂျင်ဒါ)လို့ ခေါ်ပါတယ်။

These social and cultural definitions of men and women are called **gender**.

လူမှုအဖွဲ့အစည်းက ဒီလို လိုက်နာရမဲ့ စည်းကမ်းချက်တွေ ချမှတ်လေ့ရှိကြတယ်။ ဥပမာအားဖြင့်ယောက်ျားလေးက အပြင်ထွက်နိုင်ပြီးတော့ မိန်းကလေးက အိမ်တွင်းပုန်းရမယ်။ ဒါမှမဟုတ်မိန်းကလေးကို ယောက်ျားလေးလောက်အစား အစာမပေးတာ၊ ကစားချိန်မပေးတာတွေ။ ယောက်ျားလေး ကျတော့ သူကြီးပြင်းလာတဲ့အခါမှာ မိသားစုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းကို ဦးဆောင်နိုင်မယ်။ ဒါမှမဟုတ်လည်းအလုပ် ကောင်းကောင်းရမယ်ဆိုတဲ့ယုံကြည်ချက်နဲ့ ယောက်ျားလေး ကိုကျောင်းကောင်းကောင်းထားပေးပြီးတော့ မိန်းကလေး တွေရဲ့ ပညာရေးကို အလေးအနက်မထားခြင်းအစရှိတာ တွေဖြစ်ပါတယ်။

For example, it is society that makes rules such as - a girl will stay within the house while a boy can go out, or that a girl will be given less food to eat and less time to play than a boy, that a boy will be sent to a better school so that when he grows up, he can look after the family business or get a good job, while not much attention will be paid to a girl's education, etc.

ဒီလို အမျိုးသား၊အမျိုးသမီး လူမှုရေးဆိုင်ရာ(လျင်ဒါ) ခြားနားမှုကိုသဘာဝကဖန်တီးထားခြင်းမဟုတ်ပါ။ သဘာဝက အဖို၊ အမကိုသာ ဖန်တီးခဲ့ပြီးတော့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းက အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများအဖြစ် ပြောင်းလဲစေခဲ့ပြီး မိန်းမဆန်ခြင်း၊ ယောက်ျားဆန်ခြင်း ဆိုတာတွေကို ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။

These gender differences have not been created by nature. Nature produces males and females, society turns them into men and women, feminine and masculine.

ဒီလိုလူမှုရေးဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်ချက်တွေ
 ကြောင့်ယောက်ျားလေးနဲ့ မိန်းကလေးတွေအကြားမှာရှိတဲ့
 ကွဲပြားခြားနားချက်တွေဟာပိုမိုရှင်သန်ကြီးထွားလာပြီး
 တောယောက်ျားလေးနဲ့မိန်းကလေးတွေဟာလုံးဝကွဲပြားခြား
 နားနေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးနှစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ထားသလို ဖြစ်နေပါ
 တယ် ။

Because of these social definitions, the
 differences between girls and boys go on
 increasing and it seems as if girls and
 boys belong to two entirely different
 worlds.

ဒါကြောင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး လူမှုရေးရာ(ဂျင်ဒါ) ကသာမိန်းကလေးနဲ့ ယောက်ျားလေး၊ အမျိုးသမီးနဲ့ အမျိုးသားအကြား ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မညီမျှမှုတွေကို ဖန်တီးပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမျိုးသားက မြင့်မြတ်တယ်။ အမျိုးသမီးက နိမ့်ကျတယ်။ အမျိုးသားကိုပေးတဲ့ လစာက ပိုမြင့်တယ်။ အမျိုးသမီးတွေကို ပေးတဲ့လစာက ပိုနည်းတယ်။ အမျိုးသားက သြဇာ အာဏာရှိတယ်။ အမျိုးသမီးက သြဇာအာဏာမရှိဘူးဆိုတာတွေကို လူ့အသိုင်းအဝိုင်း တစ်နည်းအားဖြင့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာပါဝင်တဲ့ ကျွန်ုပ်တို့တွေအားလုံးက ဆုံးဖြတ်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

It is gender which creates inequalities between girls and boys, women and men. It is society (or all of us who make up society) that decides that man is superior, woman inferior that the wages paid for men's work are higher, for women's work lower, that man is powerful, woman is powerless.

သဘာဝက မညီမျှမှုကို မဖန်တီးထားပါဘူး။ သဘာဝက မျိုးပွားနိုင်ဖို့အတွက် မတူညီတဲ့ မျိုးပွားအင်္ဂါများကိုသာ ဖန်ဆင်းထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။

မညီမျှမှုတွေ၊ အထက်-အောက် အဆင့်တွေ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း စဉ်လာဆိုတာတွေဟာလူ့အဖွဲ့အစည်းကဖန်တီးလုပ် ဆောင် ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုတဲ့နေရာမှာ ကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဆင်းရဲချမ်းသာ၊ အဖြူအမဲ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးဆိုတာတွေကို လူ့အဖွဲ့အစည်းကသာ ဖန်တီးထားခြင်းဖြစ်ပြီး သဘာဝ ဒါမှမဟုတ် ဘုရားက ဖန်တီး ထားခြင်းမဟုတ်ပါဘူး ။

Nature does not create inequalities. Nature only provides different organs for reproduction, that is all. Inequalities, heirarchies, customs are created by society, which means by all of us. The discrimination between rich and poor, Brahmins and Shudras, Blacks and Whites, men and women has been created by society, not by nature or God.

အမှန်တကယ်ကတော့ ကျွန်ုပ်တို့တစ်ယောက်စီတိုင်းမှာ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးသဘာဝတွေရှိနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းက အမျိုးသမီးမှာရှိတဲ့ အမျိုးသားသဘာဝကို ဖြစ်စေ၊ အမျိုးသားမှာရှိတဲ့ အမျိုးသမီးသဘာဝကိုဖြစ်စေ ရှင်သန်ကြီးထွားလာခွင့်မပြုကြပါဘူး။

Actually, there is a man and a woman in each one of us, but society does not allow the man in a girl or the woman in a boy to grow.

မိန်းကလေး၊ ယောက်ျားလေးတွေမှာရှိနေတဲ့ တူညီမှုတွေကို အားပေးအားမြှောက်ပြုပေးရမည်အစား လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေက ကွဲပြားခြားနားမှုတွေကိုပဲ အသာပေးနေကြ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယောက်ျားလေးနှင့် မိန်းကလေးတွေ ဟာ ကွဲပြားခြားနားမှုကြီးစွာ ရှင်သန်ကြီးပြင်းလာရပြီးတော့ သူတို့ရဲ့ ဘဝလမ်းကြောင်းတွေဟာလည်း သီးခြားစီကွဲထွက် သွားကြပါတယ်။ ဒီလိုမညီမျှမှုတွေဟာ အမျိုးသားတွေနဲ့ အမျိုးသမီးတွေကြားမှာ ဆက်ဆံရေးတင်းမာမှုတွေနဲ့ အငြင်း ပွားမှု၊ သဘောထားကွဲလွဲမှုတွေကိုဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

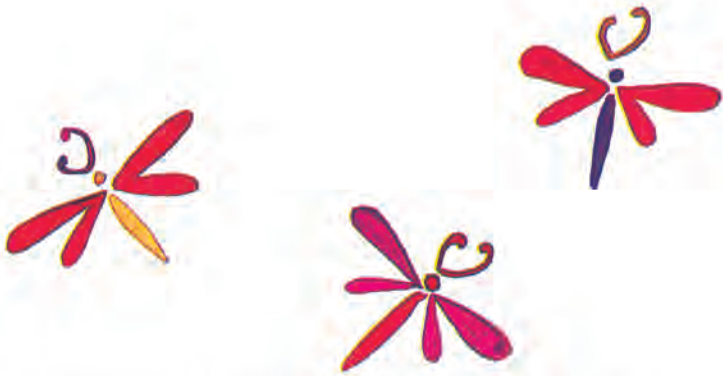

Instead of encouraging similarities between girls and boys, societies and cultures have been emphasising the differences. That is why girls and boys grow up so differently and their paths are so separate. It is these inequalities that have caused so many tensions and conflicts between men and women.

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှာ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး လူမှုရေးဆိုင်ရာ (ဂျင်ဒါ) ခြားနားမှုတွေဟာ အဓိကအားဖြင့်အမျိုးသားကြီးစိုးမှု ဆိုတာနဲ့သက်ဆိုင်နေပါတယ်။ ဆိုလိုတာကတော့ အမျိုးသား များကသာလွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ခြင်း၊ အမျိုးသားများကိုသာ အရေး ပေး အလေးထားခြင်းတို့ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသား၊အမျိုးသမီး လူမှုရေးဆိုင်ရာ(ဂျင်ဒါ)ကွဲပြားခြားနားမှုတွေကအမျိုးသမီး တွေကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်မှုသဘောကို ဆောင်နေတဲ့အ တွက်မိန်းကလေးတွေဟာအဟန့်အတားများစွာနဲ့ရင်ဆိုင်တွေ့ ကြုံရပါတယ်။ခွဲခြားဆက်ဆံခံရပါတယ်။အကြမ်းဖက်မှုတွေကို တွေ့ကြုံခံစားရပါတယ်။

All over the world, gender differences are mainly patriarchal, which means that they are male dominated, they favour men. Because gender differences are anti-women, girls face many obstacles, they experience discrimination and violence.

ဒါတွေကတော့ မိန်းကလေးတွေဟာ သူတို့မှာရှိတဲ့ ပင်ကိုယ်
စွမ်းရည်တွေကို ယောက်ျားလေးတွေလို ရှင်သန်ကြီးထွားခွင့်၊
ပြုစုပျိုးထောင်ခွင့်မရတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေပါပဲ။ မိသားစု
တစ်ခုအထဲမှာကိုပဲ ယောက်ျားလေးတွေဆိုရင် ဖူးငုံပွင့်လန်း
နေပြီး မိန်းကလေးတွေဆိုရင် ခြောက်သွေ့ညှိုးနွမ်းနေတာတွေ
ကို တွေ့မြင်နိုင်ကြပါတယ် ။

This is the reason why girls cannot
progress or develop their talents the
way boys can. Within the same family,
we can see boys flowering, girls
withering.

ဒီလိုအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး လူမှုရေးဆိုင်ရာ (ဂျင်ဒါ) ကွဲပြားခြားနားချက်တွေဟာ မိန်းကလေးတွေကိုသာမက မိသားစုတစ်ခုလုံး၊ ရပ်ရွာ အဖွဲ့အစည်းနှင့် တိုင်းပြည်နိုင်ငံတွေကိုပါ ထိခိုက်နစ်နာစေပါတယ်။ တင်းကြပ်လှတဲ့ အခန်းကဏ္ဍတွေ၊ အရည်အသွေးတွေနဲ့ တာဝန်ဝတ္တရားတွေဟာ ယောက်ျားလေးတွေအပေါ်မှာလည်းသက်ရောက်မှုရှိပါတယ်။ သူတို့တွေဟာလည်း အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသား လူမှုရေး ဆိုင်ရာ (ဂျင်ဒါ)ရဲ့အကျဉ်းသားတွေ၊ သားကောင်တွေပဲဖြစ်ပါတယ်။

Such gender differences do not harm only girls, they harm the entire family, community and country. Several rigid roles, qualities and responsibilities are imposed upon boys as well. They too are prisoners and victims of gender.

အမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားလူမှုဆိုင်ရာ (ဂျင်ဒါ)ကိုကျွန်ုပ်တို့တွေ
က ဖန်တီးထားကြတဲ့အတွက် ယောက်ျားလေး၊ မိန်းကလေး၊
အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး သဘောတရားအဓိပ္ပာယ်တွေကိုပြောင်း
လဲဖွင့်ဆိုခြင်းအားဖြင့်ပြောင်းလဲနိုင်ပါတယ်။ မိန်းကလေးလို့
ဆိုလို့ရှိရင် ယောက်ျားလေးထက်နိမ့်ကျတယ်။ ပျော့ညံ့တယ်
လို့အဓိပ္ပာယ်မသက်ရောက်တဲ့၊ ယောက်ျားလေးလို့ ဆိုလို့
ရှိရင်လည်း ကြမ်းတမ်းတယ်၊ လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်တယ်၊ အကြမ်း
ဖက်တယ်လို့ ဆိုလိုခြင်းမရှိတဲ့ လူ့အဖွဲ့စည်းကို ဖန်တီးနိုင်
ပါတယ်။

Because gender is social, created by all of
us, we can change it if we want to, by
creating new definitions of girls and
boys, women and men. We can create a
society where being a girl does not mean
being inferior, being weak, and being a boy
does not mean being harsh, domineering
or violent.

အမှန်တကယ်မှာတော့ ယောက်ျားလေးနဲ့ မိန်းကလေးတွေ ဟာ သူတို့ဆန္ဒရှိသလို ဝတ်စား ဆင်ယင်ခြင်း၊ ကစားခြင်း၊ စာပေလေ့လာသင်ကြားခြင်း၊ အရွယ်ရောက်ကြီးပြင်းခြင်းတွေ ကိုပြုလုပ်နိုင်ကြပါတယ်။ မိန်းကလေးကိုယ်ခန္ဓာဖွဲ့စည်းမှု ရှိတိုင်းလည်း အိမ်မှုကိစ္စလုပ်ခြင်းနဲ့ တစ်ခြားသူတွေကိုပြုစု စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကိုလုပ်ရမယ်လို့ သဘောသက်ရောက် မှုမရှိပါ။ ယောက်ျားလေးကိုယ်ခန္ဓာဖွဲ့စည်းမှုရှိနေတိုင်းလည်း ရဲစွမ်းသတ္တိရှိခြင်း၊ ဉာဏ်ပညာပြည့်စုံခြင်း၊ ခွန်အားရှိခြင်း တို့ကို အာမခံပေးခြင်းမရှိပါဘူး။ ဒီလိုမျိုးအရည်အချင်းတွေကို သင်ယူလို့ရပါတယ်။ ကလေးတွေကိုပြုစုပျိုးထောင်မှုကသာ သူတို့ကို ဘယ်လိုမျိုးရှင်သန် ကြီးပြင်းလာစေသလဲ၊ သူတို့ ဘာတွေ ဖြစ်လာသလဲဆိုတာကို အဆုံးအဖြတ်ပေးပါတယ်။

The truth is that girls and boys can dress, play, study any way they want, and grow up as they choose. Having a girl's body does not teach you household work or caring for others; a boy's body does not ensure fearlessness, intelligence, strength. All these qualities are learnt. It is one's upbringing that determines how one grows, what one becomes.

ကျွန်ုပ်တို့သာ ဆန္ဒရှိမယ်ဆိုရင် အခန်းကဏ္ဍတွေ၊ တာဝန်
ဝတ္တရား၊ အရည်အသွေးတွေ၊ အမှုအကျင့်ပုံစံတွေကို လျင်ဒါ။
ဇာတ်အနိမ့်အမြင့်၊ အဆင့်အတန်း၊ လူမျိုးအားဖြင့် ပိုင်းခြား
သတ်မှတ်ခြင်းမရှိတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို ဖန်တီးနိုင်
ပါတယ်။ လူတိုင်းလူတိုင်းဟာ သူတို့ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍတွေကို
လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့၊ မိမိတို့ရဲ့ကိုယ်ပိုင် အစွမ်း
အစတွေကို လွတ်လပ်စွာ ရှင်သန်ကြီးထွားခွင့်ရှိတဲ့၊ မိမိ
ရွေးချယ်ရာဘဝကို ရှင်သန်ခွင့်ရှိတဲ့ လူမှု အဖွဲ့အစည်းကို
တည်ထောင်နိုင်ပါတယ်။

If we so desire, we can create a society
where roles, responsibilities, qualities and
behaviour patterns are not determined and
imposed by gender, caste, class or race,
a society where everyone has the right
and freedom to choose roles, develop
talents and to have a life of one's
choice.

ဆွေးနွေးရန်အကြံပြုချက်များ

ဘဝတွင်နေထိုင်နည်း နှစ်နည်းရှိပါသည်။

ပထမတစ်နည်းမှာ ရှိရင်းစွဲ အစဉ်အလာများ၊ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို မေးခွန်းထုတ်ခြင်းမရှိဘဲ လက်ခံ ကျင့်သုံးလျက် ဆက်လက် တည်မြဲနေစေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်နေသည်ကိုလည်း မေးမြန်းစုံစမ်းခြင်းမပြုကြပါ။

အခြားတစ်နည်းမှာ မိမိ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ပြန်လည်စဉ်းစား ဆင်ခြင်ရန်နှင့် ကိုယ်တိုင်က အချို့သော အစဉ်အလာများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ ယခင်ကလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည့်အတွက် ၎င်းအတိုင်းဆက်လက်လိုက်နာခြင်းလော၊ သတ်မှတ်ချက် ချမှတ် ထားခြင်းကြောင့် လိုက်နာခြင်းလော၊ အစဉ်အလာများနှင့် ဓလေ့ထုံး တမ်းများသည် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးအတွက် ကောင်းမွန်ပြီး အကျိုးကျေးဇူး ဖြစ်ထွန်းသောကြောင့်လော ဆိုသည်များကို စဉ်းစား ဆင်ခြင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကို အသုံးပြုလျက် အသိ သတိ ရှိစွာ နေထိုင်ခြင်းမှာ ပိုမို ကောင်းမွန်သည်ဟုမှတ်ယူပါသည်။ ပျော်စရာလည်း အလွန် ကောင်းပါသည်။ ဤကဲ့သို့နေထိုင်ခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲနေသော ခေတ်နှင့်အညီ လိုက်ပါ ပြောင်းလဲနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လည်း ပိုမိုလိုက်လျောညီထွေရှိနေပါမည်။

လူအားလုံး သိမြင်နားလည်မှုရှိပြီး မေးခွန်းများ မေးမြန်းရန် သတ္တိရှိမည်ဆိုပါက လူလက်တစ်ဆုပ်စာမျှကသာ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဖန်တီးပုံသွင်းရန် အခွင့်အရေးကို ရယူထားနိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ။

အနည်းငယ်မျှ ဆွေးနွေးမှုများရှိသော်လည်း ယခုထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ဆွေးနွေးစဉ်းစားရန် လိုအပ်နေသေးသော ကိစ္စရပ်တစ်ခု ရှိပါသည်။ ယင်းမှာ နေအိမ်တွင်းနှင့် နေအိမ်ပြင်ပတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ၏ အခြေအနေ၊ အနေအထားနှင့် ၎င်းတို့အကြားရှိ ဆက်ဆံရေးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စကို ဆွေးနွေးရာတွင် အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ဤစာအုပ်ငယ်ကို ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်က အောက်ပါတို့ကဲ့သို့သော အရေးပါသည့် မေးခွန်းများကို မေးမြန်းရန် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။

❖ ယောက်ျားလေးနှင့် မိန်းကလေး၊ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့ကို မည်သို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပြပါသနည်း။ ၎င်းတို့အကြားတွင်ရှိသော ကွဲပြားခြားနားမှုများက မည်သည်တို့လဲ။ ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ လုပ်ငန်း နယ်ပယ်များနှင့် အရည်အသွေးများသည် ကွဲပြားခြားနားနေရန် လိုအပ်ပါသလား။ အကယ်၍လိုအပ်သည်ဆိုပါကအဘယ်ကြောင့်နည်း။

❖ အကယ်၍ ကွဲပြားခြားနားရန် လိုအပ်ချက်ရှိသည့်တိုင် မညီမမျှ ဖြစ်နေရန် လိုအပ်ပါသလား။ မတူညီသော်လည်း သာတူညီမျှ မဖြစ်နိုင်ဘူးလား။

အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများကြားတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိလင့်ကစား အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ၏ အရည်အသွေးနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို ညီတူညီမျှ တန်ဖိုးထား၊ လေးစားလျက် ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ ဆက်ဆံပေးရန် ဖြစ်နိုင်ပါသလား။

ဤသို့ ဆွေးနွေးရာတွင် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများသာမက ကလေးသူငယ်များလည်း ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ အုပ်စုငယ်များဖြင့်ဆွေးနွေးလျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ဆွေးနွေးသူများသည် မိမိတို့ဘဝ၊ ကျင့်လည်နေထိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်များနှင့် ဆက်စပ်ခြင်းဖြင့် ဆွေးနွေးနိုင်လျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ အောက်ပါအတိုင်း မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

- ❖ ရွာထဲက မိန်းကလေးတွေအားလုံး ဆံပင်ရှည်ထားကြသလား။ ယောက်ျားလေးတွေအားလုံး ဆံပင်တိုထားကြသလား။
- ❖ မိန်းကလေးက ဆံပင်တိုထားရင် စကြနောက်ကြသလား။
- ❖ မိန်းကလေးတွေ ဘောင်းဘီတို၊ စကတ်တို ဝတ်ကြသလား။ လူတွေက ဘယ်လို သဘောထားကြသလဲ။
- ❖ ဆွဲကြိုးဆွဲ၊ နားကပ်ဝတ်တဲ့ ယောက်ျားလေးတွေရော ရှိသလား။ အဲဒါဆို မိန်းကလေးနဲ့တူသွားသလား။
- ❖ မိန်းကလေးတွေ သစ်ပင်တက်သလား။ မတက်ဘူးဆိုရင် ဘာကြောင့် မတက်တာလဲ။
- ❖ အိမ်ထောင်စုထဲမှာ ဘယ်လိုမျိုးအလုပ်တွေကို မိန်းကလေးတွေ / အမျိုးသမီးတွေကသာ လုပ်ကြသလဲ။

- ❁ ဘယ်လိုလုပ်ငန်းတာဝန်တွေ၊ အလုပ်အမျိုးအစားတွေကို မိန်းကလေးတွေ၊ အမျိုးသမီးတွေကိုပေးသလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ။
- ❁ ဘယ်သူတွေရဲ့အလုပ်က ပိုပြီးတော့ခက်သလဲ၊ ပိုပင်ပန်းသလဲ။
- ❁ မိန်းကလေးတွေကစားဖို့အတွက်အပြင်ထွက်ကြသလား။ သူတို့က ယောက်ျားလေးတွေလောက်အချိန်ကြာကြာကစားကြသလား။ မိန်းကလေးတွေနဲ့ယောက်ျားလေးတွေ ကစားနည်းတွေ အတူတူကစား ကြသလား။
- ❁ မိန်းကလေးတွေကို ကျောင်းပေးတက်သလား။
- ❁ မိန်းကလေးတွေ ရွာထဲမှာ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်စရာမလိုဘဲ လွတ်လွတ် လပ်လပ် သွားလာနိုင်ကြသလား။

မိန်းကလေး တစ်ယောက်တည်းဆိုရင် အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်းခံရသလား။ ဘယ်သူက နှောင့်ယှက်သလဲ။ အဲဒီလို နှောင့်ယှက်ခံရတဲ့အခါ အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်က လူတွေဘာလုပ်ကြသလဲ။ လွတ်လပ်တဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ မိန်းကလေးတွေ၊ အမျိုးသမီးတွေ ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ လွတ်လွတ်လပ်လပ် မသွားနိုင်မလာနိုင်ဖြစ်နေတာ လက်ခံနိုင်စရာဖြစ်ပါသလား။ လူ့အဖွဲ့အစည်းက ဒီကိစ္စကို ဘာကြောင့် နှုတ်ဆိတ်နေရသလဲ။

မိသားစုထဲမှာ မိန်းကလေးတွေနဲ့ ယောက်ျားလေးတွေကို တန်းတူဖြစ်တယ်လို့ သဘောထားသလား။ ညီတူမျှတူ ချစ်ခင်ကြင်နာမှုတွေရကြသလား။ အခွင့်အလမ်းနဲ့ အလေးဂရုပြုမှုတွေကို ညီတူ

- ❖ မကြိုက်မနှစ်သက်တဲ့ ပြောင်းလဲလိုတဲ့ အစဉ်အလာတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် ဓလေ့ထုံးတမ်းတွေ ရှိသလား။
- ❖ မိန်းကလေးတွေနဲ့ ယောက်ျားလေးတွေကို တန်းတူဖြစ်တယ်လို့ သဘောထားသင့်သလား။ တကယ်လို့ဟုတ်တယ်ဆိုရင် ဘာကြောင့်လဲ။ မဟုတ်ဘူးဆိုရင် ဘာကြောင့်လဲ။
- ❖ မိသားစုအတွင်းမှာ ခွဲခြားနှိမ့်ချဆက်ဆံမှု ဒါမှမဟုတ် တရားမျှတခြင်းမရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်လိုခံစားရမလဲ။ ဘာမှမပြောဘဲ နှုတ်ဆိတ်နေကြမလား။ ဒါမှမဟုတ် ဒီအတွက်အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်ဖို့အတွက်တစ်ခုခုလုပ်ဖို့ ကြိုးစားမလား။
- ❖ မိသားစုအတွင်းမှာ တစ်ခုခုကို ပြောင်းလဲဖို့ ကြိုးစားဖူးသလား။ ကြိုးစားဖူးတယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုမျိုးတွေအတွက်လဲ။
- ❖ လူတွေရဲ့တုံ့ပြန်မှုတွေကကော ဘယ်လိုရှိသလဲ။

အခြားကိစ္စများအတွက်လည်း အလားတူဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ-

- ❖ နေအိမ်ပြင်ပမှာ အလုပ်ထွက်လုပ်တဲ့ အမျိုးသမီး ဘယ်နှစ်ယောက် ရှိပါသလဲ။ ဘာအလုပ်တွေလုပ်ကြသလဲ။ လုပ်အားခ ဘယ်လောက်ရကြသလဲ။ သူတို့ရတဲ့ လုပ်အားခက အမျိုးသားတွေရတဲ့ လုပ်အားခနဲ့ အတူတူဘဲလား။

ငွေရှာနိုင်တဲ့ အမျိုးသမီးတွေကို ပိုပြီး လေးစားရိုသေမှု ရှိကြပါသလား။

❁ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ အမျိုးသမီးတွေ ပါဝင်ကြသလား။

ဆွေးနွေးသည့်အုပ်စုအနေဖြင့် တရားမျှတမှု မရှိသဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော အကြောင်းအရာများကို စာရင်းပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ယင်းမတရားမှုများကို မည်သို့ အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်မည်ဆိုသည်ကို ဆက်လက်၍ ဆွေးနွေးနိုင်ပါသည်။ အုပ်စုအနေဖြင့် တရားမျှတမှု မရှိဟု ထင်မြင်ယူဆသော အကြောင်းအရာများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်အတွက် ခိုင်မာသော နည်းလမ်းများကိုချမှတ်နိုင်ပါက အထူးကောင်းမွန်ပါတယ်။

ဤကိစ္စရပ်များနှင့်အခြား ဆက်စပ်နေသော ကိစ္စရပ်များအကြောင်း သတင်းအချက်အလက် နောက်ထပ်ရယူလိုပါက နယူးဒေလီရှိ Jagori သို့မဟုတ် အခြား အမျိုးသမီးအဖွဲ့များမှ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ ပို့စတာများ၊ ဗီဒီယို ရုပ်ရှင်များ ရယူနိုင်ပါသည်။

မိန်းကလေးများနှင့် ယောက်ျားလေးများ သာယာဝပြော ကြီးပွားတိုးတက်နိုင်ရန်အတွက် တူညီသောအခွင့်အလမ်းများကို ရရှိကြသည့် မိသားစုများနှင့် ရပ်ရွာများဖြစ်လာစေရေးကို မျှော်မှန်းပါသည်။ ဤသို့သော မျှော်မှန်းချက်မျိုး ထားရှိသူများပြားလာပြီး လက်တွေ့ဖော်ဆောင်ရန် ကြိုးပမ်းကြမည်ဆိုပါက အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ပေါ်လာမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ လိပ်ပြာငယ်ကလေး တစ်ကောင် တောင်ပံခတ်လျှင်ပင် ပတ်ဝန်းကျင် လေထုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်များကဆိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးစုပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြမည်ဆိုလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်လာမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

Some Suggestions for Initiating Discussion

There are two ways to live.

One way is to live without questioning any of the existing traditions, laws, rules and regulations; to accept, repeat and perpetuate them, without asking why we are doing so.

The other way is to think about what we do, to ask whether we follow some traditions only because it is the done thing; because the parameters have been laid down or because those particular traditions or customs are good and beneficial for all concerned.

We feel that to live intelligently and mindfully is better—it is much more fun. In doing so, we are able to change with changing times and our surroundings are more in harmony with ourselves. If we are all aware and have the courage to ask questions, then the right to create and mould society is also no longer with a handful of people.

One issue on which there has been some discussion but which requires much more discussion and rethinking, is the issue of the status of women and men both within the home and outside and relations between women and men. This small book has been prepared as an aid

towards further discussion on this issue. It can help us raise some crucial questions like:

What are the definitions of a boy and a girl, a woman and a man? What are the differences between them? Is it essential that their roles, areas of work and qualities be different? If yes, why?

If the differences are necessary, do they have to be unequal? Is it possible to be different but equal? Can equal worth, respect and dignity be given to the qualities and work of both men and women, despite the differences?

Both children and adults can take part in these discussions which are best done in small groups. The discussions should be done in such a way that people are able to relate these issues to their own lives and surroundings. For example, we can ask—

Do all the girls in the village have long hair, and all boys short hair?

If a girl has short hair, is she teased?

Does any girl wear shorts, or pyjama-kurta. What is people's response to this?

Does any boy wear a necklace or earring? Does he become like a girl by doing so?

Do girls climb trees? If not, why not?

Within your household, which tasks are done by girls and women only?

What tasks and jobs are not given to girls or women? Why is that?

Whose work is harder? Whose is more arduous?

Do girls go out to play? Do they play for as long as the boys do? Do girls and boys play the same games?

Are girls sent to school?

Can girls move about the village freely and fearlessly?

If a girl is alone is she harassed? Who harasses her? What do the people in the neighbourhood do regarding this harassment? Is it acceptable that in a free country, girls and women cannot move about with dignity and freedom? Why is society silent about this?

Do you think within our families girls and boys are considered equal? Do they get equal love, equal opportunities, equal respect? If not, why not?

Are there any traditions or customs that you do not like and would like to change?

Should girls and boys be considered equal? If yes, why, and if not why not?

How do you feel if there is any injustice or discrimination within the family? Do you remain silent or do you try to do something to change that?

Have you tried to change something within your family? If yes, what was it?

What was people's reaction?

Similarly, we can initiate discussion on other issues like:

How many women work outside the home? What work do they do? What wages do they get? Are their wages equal to men's wages?

Is more respect given to women who earn money?

Do women participate in social and political activities?

The group can prepare a list of things which it feels are unjust and therefore need to be changed. This can be followed by a discussion on how to change these wrongs. It will of course be very good if the group can take concrete steps to change things which it thinks are unjust.

If you need more information about these and other related issues, you can get books, posters, video films from Jagori, New Delhi or other women's groups.

Our dream is to have families and communities where girls and boys are given equal opportunities to flower and flourish. If many of us have this dream and we do something to make it come true, things WILL change. Scientists say that when a tiny butterfly flutters its wings, it has an impact on the surrounding atmosphere. Collective action by all of us will surely bring about changes in our surroundings.